

60/202

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Leden 1964

Vydává Jednotný klub pracujících v Hranicích — Cena 20 hal.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA LEDEN

4. so Společenský večer OU Sigma. Sokolovna 20 hodin.
11. so PLES n. p. Sigma. Sokolovna 20 hod.
15. st Beseda se spisovatelem Benešem. Klub OB, 15 hod.
16. čt IV. abonentní koncert. Kameníková — klavír, Blažíčková — Halmazna — baletní pár ND, Friedl — recitace. Klub OB 20 hod.
18. so Ples čs. svazu rybářů. Sokolovna 20 hod.
19. ne E. Scribe: Srdce královny. (Sklenice vody.) Divadelní představení členů Severomoravského divadla v Šumperku. V. hra předplacení OB. Klub — OB 19,30 hod.
25. so Ples ZV ROH OÚNZ. Sokolovna 20 hod.
čt Střídavě každý čtvrtek lidová akademie cyklus „Umění kolem nás“ a „Mezinárodní politické vztahy“. Klub OB 19 hod.

JEDNOTNÝ KLUB PRACUJÍCÍCH HRANICE

Dne 20. prosince byl v Hranicích ustaven „Jednotný klub pracujících Hranice“, o němž jsme informační článek již přinesli. Protože ustavující konference byla až po uzávěrce kulturního kalendáře, přineseme podrobnou zprávu o průběhu konference v únorovém kulturním kalendáři.

Dnem 1. ledna 1964 tedy místo osvětové besedy, ZK ROH Sigma a HCV je „Jednotný klub pracujících Hranice“, který má kanceláře na nám. K. Gottwalda — bývalá osvětová beseda, telefon 21-60.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

KINO SVĚT

- 1.— 2. Ikarie X-B-I. Širokoúhlý. ČSSR. Mládež do 10 let.

- 3.— 6. Muži bez zákona. SSSR. Mládež ano.
 7.— 9. Dvanáct křesel. Kuba. Mládež ano.
 10.—13. Jánošík. I. a II. díl. Širokouhly. ČSSR. Mládež ano.
 14.—16. Ach, ta mládež. NDR. Mládež od 10 let.
 17.—20. H-8. Jugoslávie. Mládež od 10 let.
 21.—23. Paličova dcera. ČSSR. Mládež ne.
 24.—27. Na sedmé rovnoběžce. Itálie. Mládež ano.
 28.—30. Ukradené štěstí. Maďarsko. Mládež ne.
 31. Výhybka. ČSSR. Mládež od 10 let.

KINO OKO

- 1.— 2. Kolegové. SSSR. Mládež od 10 let.
 3.— 6. Jednou v létě. NDR. Mládež ne.
 7.— 9. Florenc 13,30. ČSSR. Mládež od 10 let.
 10.—13. O něčem jiném. ČSSR. Mládež od 10 let.
 14.—16. Ukradená puma. Rumunsko. Mládež od 10 let.
 17.—20. Korunní svědek. Anglie. Mládež ne.
 21.—23. Rozmyšlení. SSSR. Mládež od 10 let.
 24.—30. Tři chlapi v chalupě. ČSSR. Mládež ano.
 31. Přiznání hochštaplera F. Krulla. ČSSR. Mládež ne.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ

4. Král Lávra. ČSSSR.
 11. 10.000 chlapců. SSSR.
 18. Útěk do lesa. Japonsko.
 25. Partyzánská stezka ČSSR.

Miloš S e m e r á d :

JUBILEUM HRANICKÉHO RODÁKA

Univ. prof. Dr. Albert K u t a l, rodák z našich Hranic, dožívá se dne 9. ledna 1964 šedesáti let. Narodil se v čís. pop. 501 v nynější ulici Čs. armády jako syn c. k. evidenčního geometra, ing. Františka Kutala, který pocházel z Val. Meziříčí a jeho manželky Ludmily, roz. Kriehubrové, dcery nadučitele v Hevlíně.

Po absolvování středoškolských studií odešel na brněnskou universitu, kde ke konci let dvacátých dosáhl doktorátu. Studoval dějiny umění. Na brněnské universitě působil tehdy univ. prof. Dr. Eugen Dostál. Tam se naučil odbornému studiu dějin umění u svého učitele, které bylo pokračováním vídeňské školy vedené Maxem Dvořákem a jak v ní pokračovali také na pražské universitě Birnbaum a A. Matějček.

Po ukončení vysokoškolských studií nastoupil v obrazně někdejšího Zemského muzea v Brně pod Jaroslavem Helfertem jako vědecký pracovník. Seznámil se tam se sbírkami obrazů, znalectvím, restauračními technikami i s moderní instalací památek.

Prostudoval mnoho odborné literatury a cesty za uměním po evropských zemích přispěly mnoho k jeho vzdělání.

Měl největší podíl na památné výstavě gotického umění na Moravě a ve Slezsku, která byla uspořádána v r. 1935 v Brně. Byl to nesnadný, ale vděčný úkol, tehdy naprosto neznámého středověkého umění Moravy a Slezska, které poznal, utřídil a zpracoval ve vzorném katalogu. Brněnská výstava stala se tehdy základem evidence středověkých památek na Moravě, byla podnětem k jejich restauraci a také k pozdějšímu vydání Matějčkova díla české deskové malby gotické.

Výstava stala se důležitou pro jejího tvůrce. Byla pobídkou k zahájení rozsáhlé publikační činnosti, opírající se o poznatky získané výstavou.

Vyšlo mnoho menších statí v regionálních časopisech, větší pak ve Volných směrech a Umění, které pokračovaly rozsáhlými pracemi o našem umění.

V roce 1948 byl jmenován ordinářem na stoličce dějin umění, uprázdněné předčasnou smrtí Dostálovou.

Pro vědeckou práci nezanedbal Dr. Kutal ani činnost pedagogickou. V roce 1950 se svým seminářem zahájil terénní průzkum k lepší evidenci a pak i soupisu památek ve slezské oblasti. Trvalým ziskem této, léta trvající práce osvětové a soustavné zůstane katalog středověkého sochařství a malířství, otištěný ve Slezském sborníku 1951—1953, doprovobený obrazovou dokumentací.

Dr. Kutal vracel se však také k otázkám české gotické plastiky a orgán ČSAV Umění našel v něm od počátku oddaného spolupracovníka.

Věnoval také svou pozornost modernímu malířství. Učinil předmětem svého monografického zájmu dílo malíře Antonína Procházky a později Jaroslava Krále.

Na konci padesátých let, po dlouhé badatelské práci shrnul své poznatky v objemné knize České gotické sochařství 1350—1450, která vyšla v r. 1962. Tímto dílem stnul na vrcholu svých tvůrčích sil.

Stává se tak náš rodák seniorem českého dějepisu umění.

Přejeme mu mnoho zdraví a k další činnosti, kterou obohatil znalost starého umění naší Moravy a Slezska.

OTEVŘENÝ DOPIS

Tento neobvyklý dopis adresuji dalekým, ale drahým přátelům z malého okresního města, účastníkům a svědkům menších, ale vzrušujících událostí, které byly počátkem skvělé budoucnosti Vaší bratrské země.

I když doba již zahladila detaily, z paměti smazala podrobnosti událostí tohoto památného dne, jistě Vám tyto řádky připomenou vzrušující chvíle onoho radostného májového jitra.

Město ztichlo. Za neprodyšně zavřenými dveřmi, zatemněnými okny se rozhostilo ticho napjatého očekávání příštích, neznámých událostí. Obyvatelé očekávali hodinu osvobození. Očekávali boj a neklid vzrůstal každou minutu. Co přinese příští hodina osvobození? Přejde s jásotem a radostí nebo se vnutí v tiché mírumilovné město ohněm a mečem, výbuchy a rozvalinami, krví a smrtí blízkých. Co bude? Lidé čekali! Ostražitě vyhlíželi do soumraku a naslouchali zvukům boje v bezmocné touze změnit běh událostí . . .

Zatemněnými ulicemi města ještě projížděly řídké kolony vojáků a aut s připojenými děly a sem tam se plazily transportéry a mechanizovaná vozidla s černými kříži.

Večer pak pohyb ustal. Ani živé duše, ani záblesk světla nebo zvuk. Ale napětí bylo cítit i ve zdánlivě prázdných, zamčených domech, v hrobovém tichu ulic, v sametové pokrývce noci. Jen za lesem bylo slyšet řídké, těžké vzdechy výbuchů, jednotlivé dávky kulometů a samopalů.

Před rozedněním se boj rozhořel novou silou předznamenán minutovým přepadem katuší, jejichž dráhy kreslily zářivé křivky na obloze. S rozedněním boj utichl. Jen zřídka bylo slyšet výbuchy, rachot kulometů a samopalů. Ticho rozbřesku rodícího se nitra přerušily tanky, za nimiž velkou rychlostí projelo několik aut a transportérů. Výbuch někde ve městě u řeky a opět ticho. Ani sebemenší zvuk nerušil klid panující nad městem.

Nikdo nevěděl odkud se objevil na okraji města ostražitě se pohybující člověk. Prohlédl okrajové domy, podíval se dolů ulicí a dlouho pozoroval za mrtvými budovami závodu. Potom šel k prvnímu osamocenému domu, který stál v zahradě a tiše zaklepal. Dveře se pomalu otevřely a v nich se objevil muž se stopami bezešné noci ve tváři. Několik vteřin se pozorně dívali jeden na druhého. Muž zavřel dveře. Oba teď stáli proti sobě. Dívali se na sebe upřeně, jako kdyby jeden druhého chtěl rázem poznat do všech detailů.

„Most vyhozen?“

Po pronesení slov podezřívavost vystřídal přátelský úsměv. Rudá hvězdička na čepici zahrnala všechno podezření.

„Rus?“

Neznámý potvrdil kývnutím hlavy. Muž pohlédl na nárameníky neznámého, kde se zableskly tři hvězdičky.

„Důstojník?“ — „Nadporučík?“

„Starší lejténant — nadporučík.“

„Kde je armáda, kde jsou tanky?“

„Vsjo budět!“

Muž jakoby hledal oporu, obejmul ramena neznámého a přitiskl se k zaprášenému plášti. Potom, aby se rychle rozdělil o radost, obrátil zvlhlou tvář a zakřičel:

„Rusové přišli! Rudá armáda!“

Zaskřípaly dveře, s rachotem se zvedly rolety a za minutu byli oba muži obklopeni kruhem usmívajících se i plačících lidí. Blahopřáli jeden druhému, tiskli si ruce, objímali se navzájem a objímali i neznámého důstojníka. V očích všech zářila radost. Slzeli štěstím.

Uprostřed hloučku se objevil důstojník v uniformě poručíka československé armády. Po mnoho let ležela uniforma ukryta.

Sovětský důstojník se představil a otázal se na most. Poručík odpověděl, že most je vyhozen, ale vedle je drůhý, přehrazený barikádou.

„Půjdeme se podívat.“

Hlavní most byl vyhozen u východního břehu a visel na základní podpěře. Na křižovatce druhé ulice stál další most, před nímž se tyčila barikáda z tlustých kmenů a kamenů opletených ostnatým drátem.

Asi stočlenná skupina, která provázela ruského důstojníka, se zastavila v očekávání co bude dělat. Znenadání však vyskočil jeden mladík na barikádu a obrátil se ke stojícím se slovy, kterým jsem nerozuměl, ale jejichž smysl byl jasný.

„Bratři, rudá amáda jde vpřed, pronásleduje nepřítel! Pomozte uvolnit cestu!“

Opakovat již nebylo třeba. Všichni, kdož tam byli, muži, ženy i děti se vrhli na barikádu jako na nepřítele. Poraněné ruce sedřené do krve rvaly dráty, ohýbaly tlusté železné spoje a vyhazovaly zbytky barikády z cesty. Lidé tíhu břemen v radosti ani necitili.

Zátarasý po obou stranách cesty byly odstraněny. Našly se řídicí orgány, aniž by je někdo určoval a byly dobrovolně poslouchány na slovo. Bylo vidět, s jakou láskou a štěstím pomáhají osvobozovat svou zem. To nebyla práce. To byl hymnus práce. To byl výraz jednoty národa, který povstal.

Za půl hodiny na místě ohromné barikády zůstaly jen stopy od zátarasů a zbytky mladé trávy, která se drala ke slunci.

Úkol byl splněn. Průchod přes most uvolněn. Ale lidé stržení kolektivní prací hledali další uplatnění.

Netrvalo však dlouho a u krajních domů se objevili vojáci v maskovaných oblecích s hvězdičkami na čepicích. Krátce po jejich příchodu se pak valil potok sovětských vojsk spěchajících na západ v patách nepřítele. Tak všechna radost, síla i energie obyvatel se proměnila v bouři ovací a vítání procházejících kolon rudé armády.

Kdy a kde se udála tato příhoda?

V malém moravském městě Hranicích, časného jitra 8. května 1945. Kdo byl ten první důstojník sovětské armády, jdoucí v patách nepřítele ...?

Tolik dopis onoho nadporučíka, který jak se zdá, byl skutečně prvním důstojníkem Sovětské armády, který vstoupil do našeho města. Potřebujeme si ověřit tuto příhodu a proto prosíme všechny, kdo byli tenkrát u barikády, nebo kdo dokonce znají onoho poručíka v československé uniformě, aby nám dali zprávu osobně nebo písemně do „Jednotného klubu pracujících“ na náměstí Kl. Gottwalda (dříve osvětová beseda), případně zavolali telefonicky na číslo 2160.